

Utdanningsdirektoratet

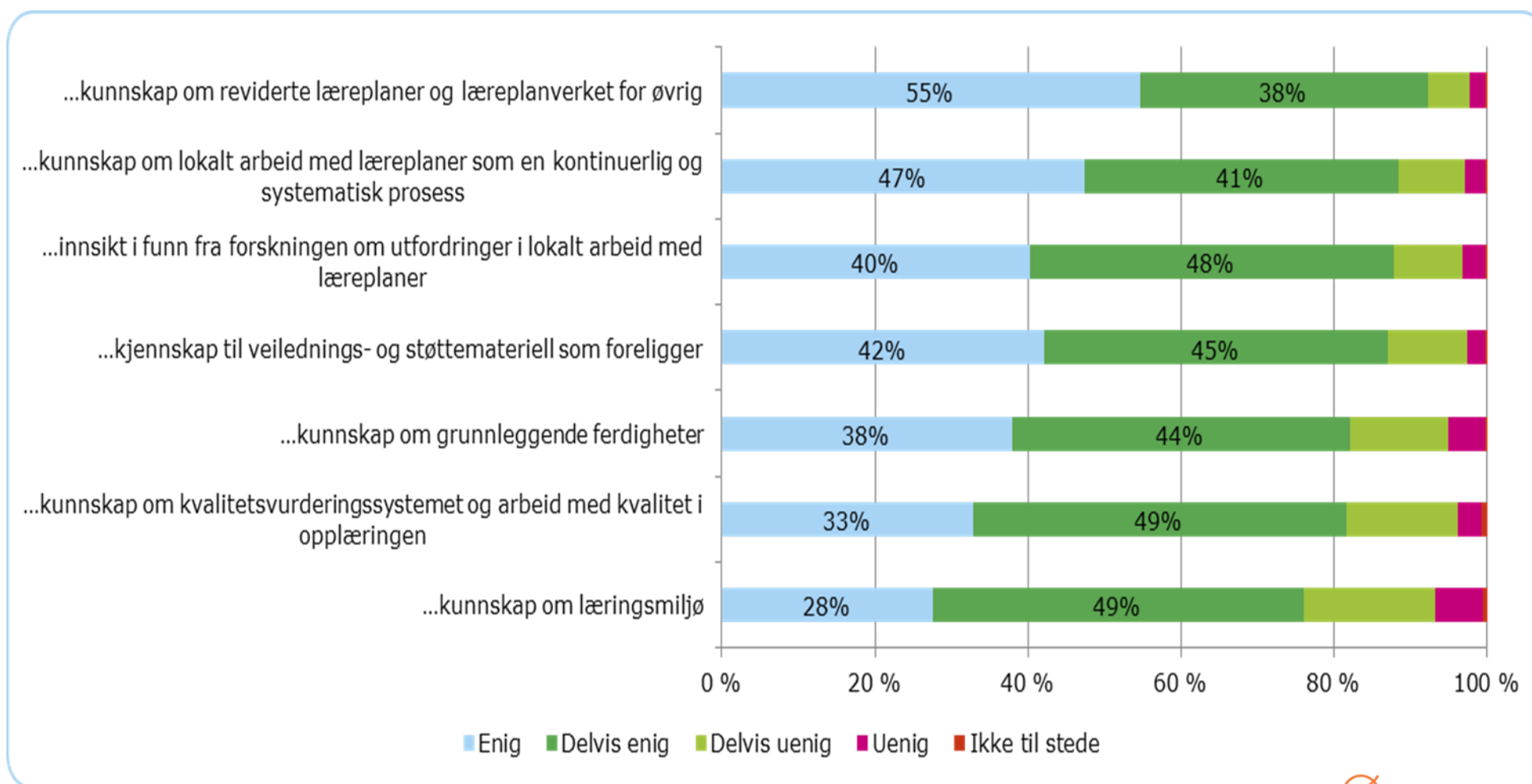
Hvorfor fylkesvise samlinger om lokalt arbeid med læreplaner– igjen?

- Forskning og annen kunnskap viser variasjoner mellom og innad i kommuner/ fylkeskommuner:
  - Behov for tydeligere nasjonale myndigheter
  - Tydeligere ansvar og roller
  - Utfordringer i det lokale arbeidet med læreplaner
  - Ulik forståelse av grunnleggende ferdigheter
  - Det er behov for veiledning tilpasset målgrupper
  - Læreplanarbeid må være en systematisk og kontinuerlig prosess
- Fylkesvise samlinger for skoleeiere og skoleledere om lokalt arbeid med læreplaner, læringsmiljø og grunnleggende ferdigheter høsten 2013
  - Positive tilbakemeldinger fra deltakerne

Nytte av fylkesvise samlinger høsten 2013

Opplever deltakerne å ha fått økt...

Om deltakernes utbytte:

... de fylkesvise samlingene har bidratt til fornyet fokus på arbeidet med lokale læreplaner i kommunene, etter mer eller mindre stillstand på feltet siden 2006...

... 60 prosent oppgir å ha iverksatt eller at de planlegger å iverksette tiltak i det lokale arbeidet med læreplaner og læringsmiljø i etterkant av samlingen

Om betydningen av å samle målgruppene:

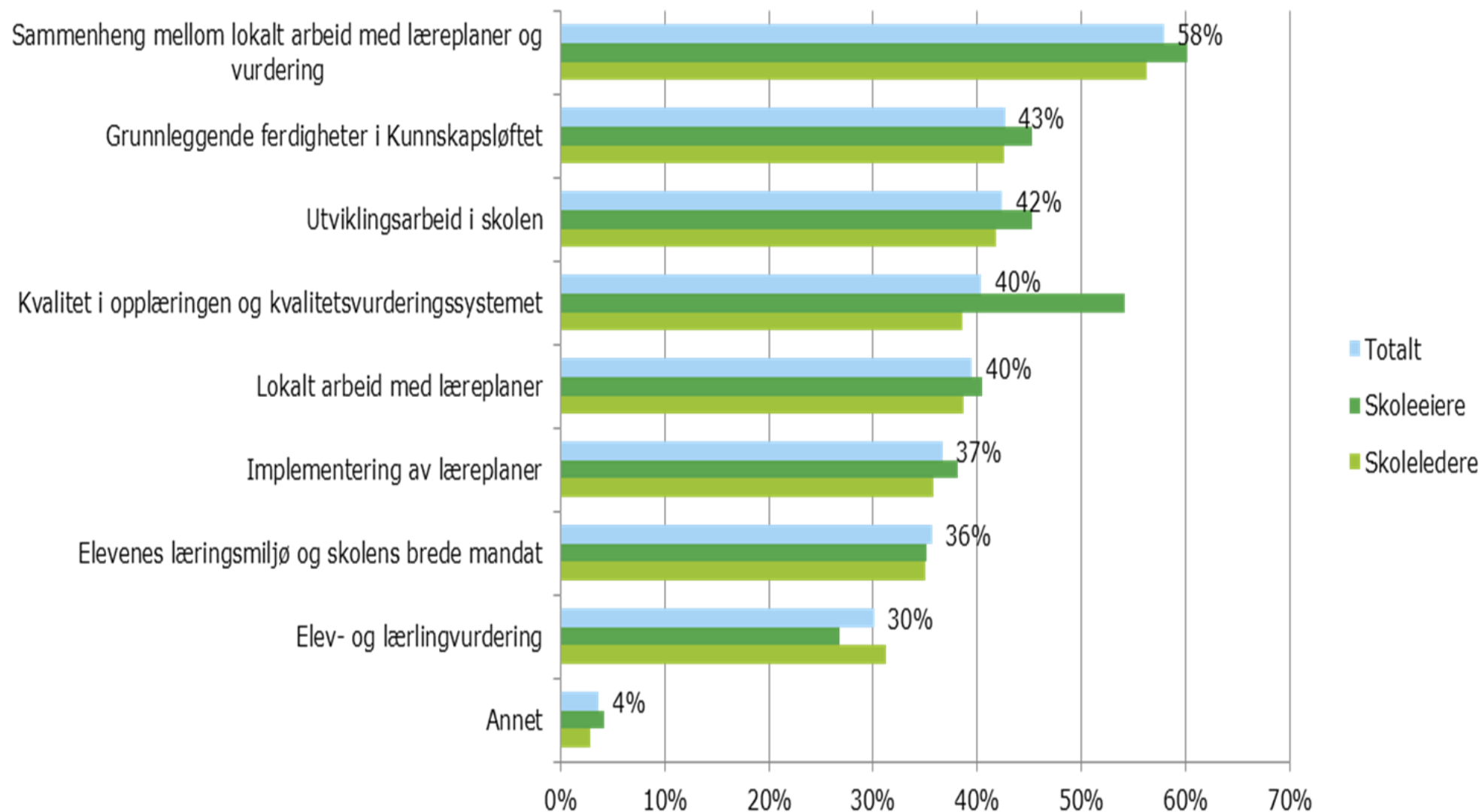

... interesse for å høre Utdanningsdirektoratets synspunkter og perspektiver. Flere oppgir at de kan være usikre på hva som forventes fra statlig hold, og at denne type samlinger kan bidra til å klargjøre dette...

... viktig med felles samlinger for de to aktørgruppene. Det at skoleeier og skoleleder deltar og får den samme informasjonen, bidrar til å legge et godt grunnlag for det videre arbeidet som skal skje lokalt...

... Skoleledere poengterer at det er viktig at skoleeier deltar og slik sikrer en god forankring av det videre arbeidet i kommuneledelsen. Skoleeiere sier på sin side at de ville stått veldig alene i det videre arbeidet dersom samlingen ikke hadde inkludert skoleledere...

Hvilke temaer bør fremtidige samlinger omhandle?

Agenda for fylkesvise samlinger høsten 2014

- Lokalt arbeid med læreplaner og kvalitetsvurdering
  - Intensjoner og sammenhenger
  - Verktøy til bruk i arbeidet
- Endringer i nasjonale prøver
  - Måling av utvikling over tid
  - Ny skala for presentasjon av resultater
- Lokalt arbeid med læreplaner og vurdering
  - Læreplanforståelse
  - Sammenhengen mellom underveis og sluttvurdering
  - Hva skal vektlegges i sluttvurdering?

Samlingene høsten 2014 skal også evalueres

Samlingene evalueres i etterkant

- For å måle opplevd utbytte av samlingene etter en viss tid
- Datainnsamling i januar/ februar 2015?
- Data innhentes gjennom spørreundersøkelse og telefonintervjuer
- Skal gi grunnlag for å vurdere om fylkesvise samlinger er et godt tiltak, og i så fall i hvilke sammenhenger

Dine tilbakemeldinger er viktige for oss!

Lokalt arbeid med læreplaner og kvalitetsvurdering

Lokalt arbeid med læreplaner etter LK06

- LK06 er *forskrift til opplæringsloven* og opplæringen skal alltid bygge på LK06
- LK06 gir både *ansvar for* og *handlingsrom til* å tilpasse og videreutvikle opplæringen lokalt
- Men hva *innebærer* egentlig dette handlingsrommet?

Hva innebærer lokalt handlingsrom og ansvar?

- Elevene skal utvikle kompetanse i tråd med LK06
- Progresjon i opplæringen tilpasses lokalt
- Vurderingsarbeidet gjennomføres lokalt
- Innhold og metode i opplæringen velges lokalt
- Skoleeier, skoleleder og undervisningspersonalet har felles ansvar for å følge opp det lokale arbeidet med læreplaner

Å utvikle kompetanse etter LK06 – hva betyr det?

- Opplæringen skal føre til at elevene utvikler kompetanse etter LK06
  - Kompetansemålene uttrykker ofte en kompetanse som består av både kunnskaper og ferdigheter
  - Det kan være hensiktsmessig å utarbeide læringsmål til noen kompetansemål. Andre kompetansemål er formulert slik at det ikke er behov for å formulere læringsmål
  - Det er alltid kompetansemålene som skal være utgangspunktet for å vurdere elevenes utbytte av opplæringen
  - Elevene skal nå kompetansemålene, men med ulik grad av måloppnåelse

Progresjon i opplæringen tilpasses lokalt – hva betyr det?

- Skolen må sikre at:
  - Alle kompetansemålene er dekket i opplæringen
    - Kompetansemål for grunnskolen er fastsatt etter ulike hovedtrinn og må «fordeles» over trinn og innenfor trinn
  - «Fordelingen» av kompetansemålene bidrar til progresjon i opplæringen
    - Intensjonen er ikke at arbeid med enkelte kompetansemål skal «utkvitteres»
    - Skolen har mulighet til å bestemme når og hvilke kompetansemål som skal arbeides med flere ganger og eventuelt over flere trinn
- Handlingsrommet skal, med utgangspunkt i kunnskap om elevene og deres læringsutbytte, bidra til tilpasset opplæring

Eksempel på hva skoleleder/skoleeier kan gjøre for å sikre progresjon:

Skoleleder setter av tid til at lærerne jevnlig jobber med og diskuterer læreplanen i faget

Skolen/skoleeier sørger for at skolen har en lokal læreplan som viser progresjon i faget

Skolen sikrer at alle kompetansemålene i læreplanen i faget er dekket i den lokale læreplanen

Skoleeier følger opp det lokale arbeidet med læreplaner i møte med skolelederne

Vurderingsarbeidet gjennomføres lokalt – hva betyr det?

- Elevene har rett til underveisvurdering
  - Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som forventes av dem
  - Elevene skal ha tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
  - Elevene skal få råd om hvordan de kan forbedre seg
  - Elevene skal være involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og egen faglig utvikling
- Gjennomføringen av underveisvurderingen avgjøres lokalt
- Det er kompetansemålene som skal vurderes i sluttvurderingen, derfor må de aldri «mistes av syne» i det lokale arbeidet

Innhold og metode velges lokalt – hva betyr det?

- Det er skolens ansvar å velge innhold og metode som bidrar til at elevene når kompetansemålene i LK06
  - LK06 angir hvilken kompetanse elevene skal ha etter endt opplæring på ulike trinn
  - Ut fra denne kompetansen skal innhold, aktiviteter, organisering, differensiering og vurdering avgjøres lokalt
  - Opplæringen skal være egnet til at eleven/ lærlingen skal nå kompetansemålene
  - For at noe skal være opplæring må det være koblet til kompetansemål

Et felles ansvar for oppfølging av lokalt arbeid med læreplaner

---

- Undervisningspersonalet skal tilrettelegge, gjennomføre og vurdere opplæringen i samsvar med LK06 (oppl.§2-3 og § 3-4)
  - I samsvar med de fire vurderingsprinsippene
- Skoleleder skal følge opp det lokale arbeidet med læreplaner gjennom skolebasert vurdering (oppl. forskrift § 2-1)
  - Jevnlig følge opp om tilrettelegging, gjennomføring og organisering av opplæringen bidrar til at mål i LK06 oppnås
- Skoleeier skal følge opp det lokale arbeidet med læreplaner gjennom krav til kvalitetsvurdering (oppl. § 13-10)
  - Ha et system for å vurdere om krav i regelverket blir oppfylt
  - Utarbeide årlig rapport om tilstand i grunnopplæringen

Hva er kvalitetsvurdering?

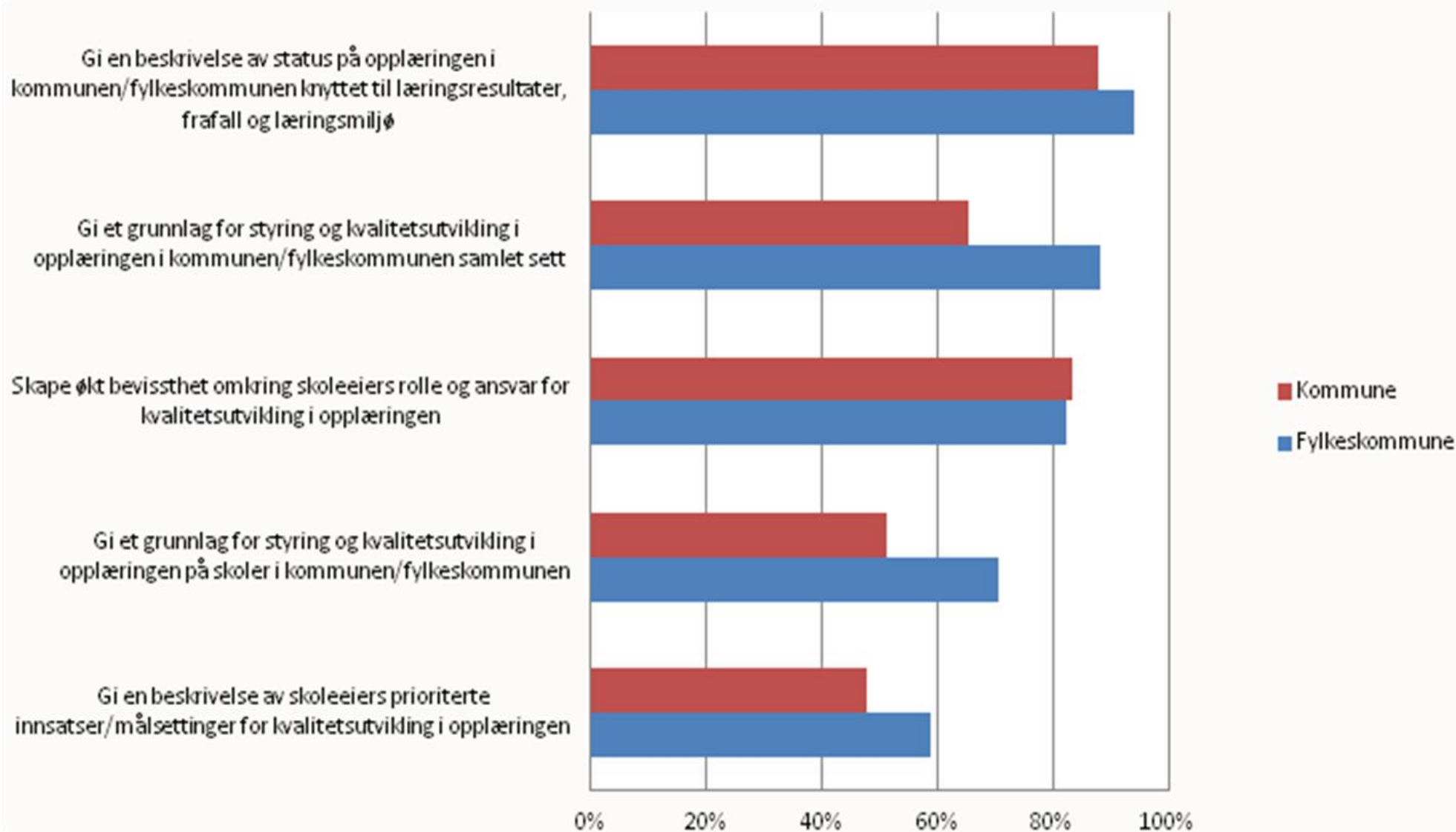
- *Kvalitetsvurdering* er å sammenstille informasjon og data for å vurdere tilstanden
  - internt på en skole
  - i en kommune/ fylkeskommune
  - i større deler av eller i hele utdanningssektoren
- Hensikten med *kvalitetsvurdering* er *kvalitetsutvikling*
  - Identifisere og prioritere innsatsområder som bidrar til å øke elevenes læringsutbytte
  - Gi skoler og skoleeiere et utgangspunkt for skole- og kvalitetsutvikling

Funn: Både skoleeier og skoler gjennomfører kvalitetsvurdering

---

- De fleste skoler har et system for skolebasert vurdering
  - De fleste skoler gjennomfører skolebasert vurdering hvert eller annet hvert år
- Administrativ skoleeier utarbeider årlig tilstandsrapport
  - 60 % prosent av skoleledere oppgir å være involvert gjennom mulighet for innspill eller møter
- Ulik forståelse av formål med kvalitetsvurdering
  - Årlig tilstandsrapport forstås ofte som en beskrivelse av status, og i mindre grad som grunnlag for utvikling av kvalitet

Hvordan forstår skoleeier formålet med årlig tilstandsrapport?

Funn: Variasjon i kobling mellom kvalitetsvurdering og lokalt arbeid med læreplanarbeid

---

- «Skoleeier har ingen informasjon om læreplanarbeidet»
  - 30 % av skoleledere svarer i 2014
- «Skoleeier følger med på resultater...»
  - 80 % av skoleeiere, 65 % av skoleledere oppgir i 2014
- «Vi har satt av tid ved møter mellom skoleeier og skoleledere til å diskutere det lokale arbeidet med læreplaner»
  - Rundt halvparten oppgir i 2014
- «Vi diskuterer det lokale læreplanarbeidet i forbindelse med tilstandsrapporter»
  - Rundt 35 % skoleledere og 43 % skoleeiere oppgir i 2014

Funn: Fokus på tall fremfor mål, vurderinger og tiltak

- Ofte spør man seg i kvalitetsvurdering
  - Er det godt nok?
  - Er det bedre enn i fjor?
- Kvaliteten på forklaringer av resultater varierer
- Hvorfor resultatene er som de er drøftes ikke alltid
- Varierende vurderinger av måloppnåelse
- Følges ikke alltid opp med plan/tiltak for videre arbeid

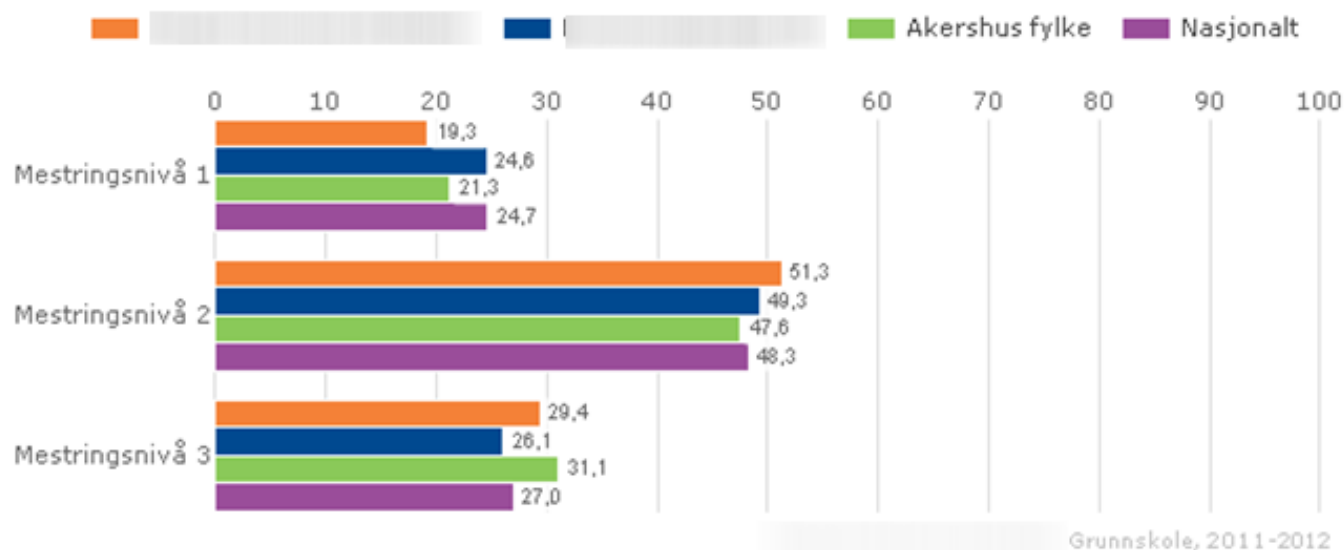

Eksempel: Nasjonale prøver

Lokale mål

Resultatmålet for 5. trinn i lesing er et gjennomsnitt på 2,3.

I 2015 har vi ikke mer enn 10% av elevene i mestringsgruppe 1. Vi ser en positiv utvikling hvert år. Målet for kommunens språk- og leseveilederprosjekt er å redusere antall svake lesere til et minimum. Arbeidet med lesestrategier for mellomtrinnet er sentralt også inneværende år.

Vurdering

Gjennomsnittlig resultatmålet for lesing 5. trinn er satt til 2,3. Det har vi ikke nådd. Årets gjennomsnitt er 2,1, det samme som Akershus og 0,1 over landet som helhet.

Vi har videre et mål om at ikke flere enn 10% av elevene skal være på mestringsnivå 1 i 2015. Vi ser en framgang i forhold til 2010 og 2009, men vi har fortsatt noe å gjøre før vi når målet.

Refleksjonsoppgave

Hva må årlige tilstandsrapporter inneholde for at de skal kunne benyttes som et grunnlag for kvalitetsutvikling?

Hvordan bør skolene evt. andre aktører involveres for å sikre at kvalitetsutviklingsarbeidet forankres der det skal utføres?

...Bruk tid i fellesskap på å diskutere hvorfor tallene ser ut som de gjør og hva vi kan gjøre for å bli bedre, ikke på tallene i seg selv. De kan vi sette oss inn i på forhånd som en del av at alle møter forberedt...

(Fritt etter Knut Roald)

Sammenheng mellom kvalitetsvurdering og lokalt arbeid med læreplaner

---

- Skoleeier utarbeider årlig tilstandsrapport
  - Skolen gjennomfører skolebasert vurdering
- Kan gi et godt grunnlag for dialog mellom ulike nivåer for å dokumentere, diskutere og fatte tiltak for å utvikle kvalitet i opplæringen
- Men det avhenger av kvaliteten på og oppfølgingen av tilstandsrapporten
  - Arbeid som prosess og resultat
  - Hvordan det lokale arbeidet med læreplaner brukes til å forklare og følge opp resultater

Det lokale arbeidet med læreplaner kan være en del av «hvorfor»

- Nøkkelen til å forklare hvorfor resultatene er som de er kan ligge i kunnskap om det lokale arbeidet med læreplaner
  - Hvordan har vi jobbet med læreplanene for å oppnå resultatene?
  - Har vi forstått kompetansetenkningen i LK06?
  - Er alle kompetansemålene dekket gjennom det lokale arbeidet med læreplaner?
  - Har man tilrettelagt for god progresjon i opplæringen?
- Og derfor er lokalt arbeid med læreplaner en viktig prosess som må foregå på tvers av nivåer!
  - Skoleeier, skoleleder og personalet ved skolene

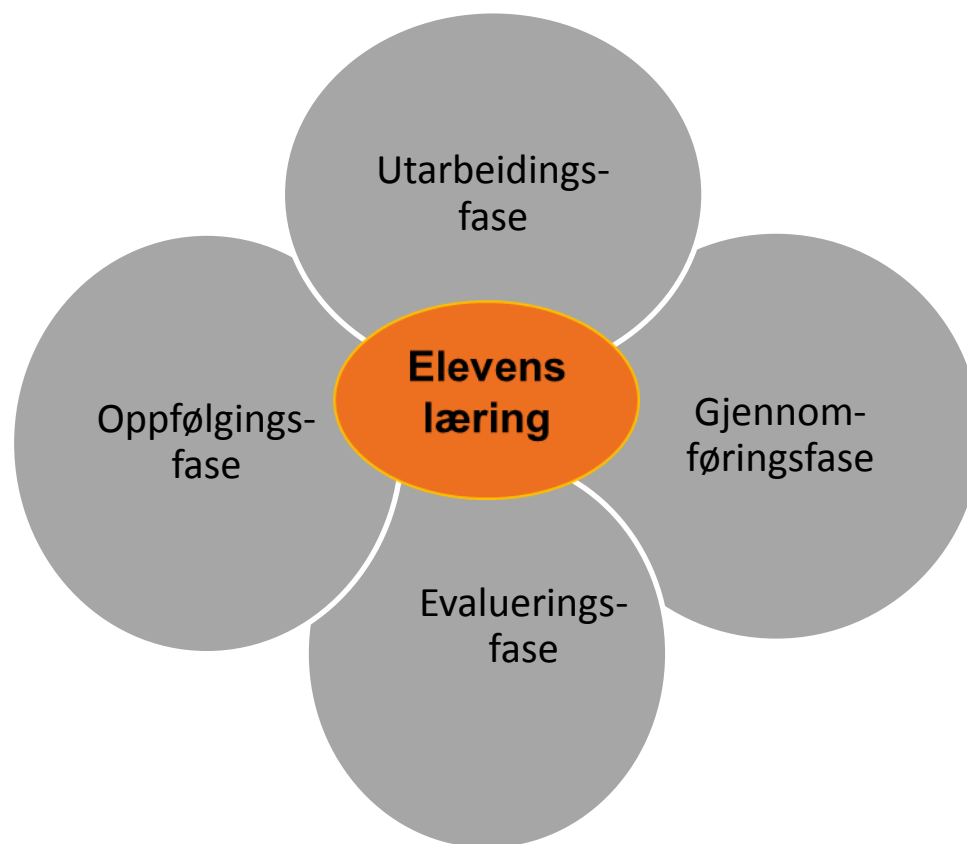
Lokalt arbeid med læreplaner som prosess

- Lokalt arbeid med læreplaner refererer til en prosess
  - Prosessen innebærer noe mer enn å utarbeide én plan for et fag eller et område
    - Arbeidet krever diskusjoner, refleksjoner, valg og prioriteringer
    - Lokalt kan prosessen foregå på ulike måter
    - Må være kontinuerlig og systematisk
- Derfor er kvalitetsvurdering nyttig å se i sammenheng med det lokale arbeidet med læreplaner
  - Nøkkelen til kvalitetsutvikling er å bruke kunnskap om det lokale arbeidet med læreplaner til å forstå og forklare resultater

Elevenes læring skal alltid være i sentrum!

Hvilke data/ resultater benyttes i tilstandsrapportene?

- Data som ofte inngår i årlige tilstandsrapporter:
  - Nasjonale prøver
  - Standpunkt
  - Eksamen
  - Grunnskolepoeng
  - Elevundersøkelsen
  - Lærertetthet
  - Spesialundervisning
- Kvalitative data er også viktige kilder å ta i bruk!
  - Skolebasert vurdering
  - Ståstedsanalysen
  - Andre kvalitative kilder – hvilke kilder kan de være?

Eksempler på kvalitative kilder

- Eksempler på kvalitative kilder til informasjon om læreplanarbeid ved skolen kan være:
  - Felles tid avsatt til diskusjon av og arbeid med læreplaner ved skolen
  - Dialog mellom skoleeier og skoleleder, skoleleder og lærere
  - Observasjon av praksis
  - Kompetanseheving og/ eller veiledning av lærere
  - Systematisk oppfølging av planer ved skolen for å sikre
    - At læreplanverket som helhet er ivaretatt
    - Progresjon
    - Kompetansemål
    - Vurderingsarbeidet
  - Møter mellom skoleeier og skoleleder med læreplanarbeid som tema
- Flere kilder kan sees i sammenheng for å forklare resultater

30. På skolen har vi en felles forståelse av hva som er god vurderingspraksis				
Ståstedsanalysen 2013/2014	66,7%	25,9%	7,4%	
31. Vurderingspraksisen på vår skole bidrar til å fremme elevenes læring				
Ståstedsanalysen 2013/2014	66,7%	29,6%	3,7%	
32. Elevene er kjent med hvilke kriterier de vurderes ut i fra				
Ståstedsanalysen 2013/2014	77,8%	22,2%	0,0%	
33. Elevene får begrunnet tilbakemelding om hvordan de ligger an i forhold til kompetansemålene				
Ståstedsanalysen 2013/2014	48,1%	51,9%	0,0%	
34. Elevene får trening i å vurdere hvordan de best lærer				
Ståstedsanalysen 2013/2014	29,6%	66,7%	3,7%	

Delskår	2013-14
Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?	3,6
Forklarer lærerne godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes?	3,4
Forteller lærerne deg hva som er bra med arbeidet du gjør?	3,2
Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene?	3,0
Hvor ofte får du tilbakemeldinger fra lærerne som du kan bruke til å bli bedre i fagene?	2,8
Får du være med og foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?	2,3
Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	2,5
Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget	2,7

 Grunnskole, Elevundersøkelsen 2013-, Vurdering for læring

3. Arbeid med å konkretisere nasjonale læreplaner er en kontinuerlig prosess ved skolen				
Ståstedsanalysen 2013/2014	22,2%	59,3%	18,5%	
5. Arbeid med å konkretisere nasjonale læreplaner sikrer progresjon i læringsarbeidet i det enkelte fag				
Ståstedsanalysen 2013/2014	25,9%	59,3%	14,8%	
10. De lokale læreplanene gir nødvendig fleksibilitet for å variere opplæringen				
Ståstedsanalysen 2013/2014	44,4%	40,7%	14,8%	
13. Skoleleder har avsatt tilstrekkelig tid til det lokale læreplanarbeidet				
Ståstedsanalysen 2013/2014	11,1%	55,6%	33,3%	
14. Lærerkollegiet diskuterer jevnlig innholds- og metodemessige konsekvenser av læreplaner i fag				
Ståstedsanalysen 2013/2014	18,5%	63,0%	18,5%	
15. Læringsutbytte ved skolen følges opp og knyttes til lokale læreplaner				
Ståstedsanalysen 2013/2014	18,5%	59,3%	22,2%	
16. Lokale læreplaner inngår jevnlig som tema i felles tid i personalet				
Ståstedsanalysen 2013/2014	7,4%	44,4%	48,1%	

Verktøy til bruk i kvalitetsvurdering og oppfølging av læreplanarbeid

Utdanningsdirektoratet har revidert flere av verktøyene for kvalitetsvurdering:

- Forbedret spørsmål/ påstander
- Bedre sammenheng mellom ulike verktøy

Nasjonale prøver	<ul style="list-style-type: none"> • Mer presis informasjon • Bedre mulighet for å følge opp resultatene • Mulighet for å måle utvikling
Elevundersøkelsen	<ul style="list-style-type: none"> • Spørsmål om skolenes arbeid med grunnleggende ferdigheter • Spørsmål om opplæringen er praktisk, variert og relevant • Kan sees i sammenheng med Ståstedanalysen, Lærerundersøkelsen og Foreldreundersøkelsen
Ståstedanalysen	<ul style="list-style-type: none"> • Tilleggstemaer om lokalt arbeid med læreplaner og grunnleggende ferdigheter • Kan sees i sammenheng med Elevundersøkelsen, Lærerundersøkelsen og Foreldreundersøkelsen
Lærerundersøkelsen og Foreldreundersøkelsen	<ul style="list-style-type: none"> • Revideres våren/ høsten 2014 • Kan sees i sammenheng med Elevundersøkelsen og Ståstedanalysen

Eksempel på styrket sammenheng mellom ulike verktøy

Elevundersøkelsen

	I alle eller de fleste fag	I mange fag	I noen fag	I svært få fag	Ikke i noen fag	Snitt
Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?	8475	9396	4143	850	229	4,1
Forklarer læreren godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes.	7870	9628	4297	907	256	4

Lærerundersøkelsen

	Helt enig	Litt enig	Verken enig eller uenig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke	Snitt
Jeg forklarer elevene hva som er målene i mine fag, slik at de forstår dem	268	146	17			0	4,6
Jeg forklarer elevene hva det legges vekt på når skolearbeidet deres vurderes	253	149	25			0	4,5

Foreldreundersøkelsen

	I alle eller de fleste fag	I mange fag	I noen fag	I svært få fag	Ikke i noen fag	Vet ikke	Snitt
Jeg har inntrykk av at barnet mitt forstår hva som er målene i de ulike fagene	965	631	298	61	24	124	4,2
Jeg har inntrykk av at barnet mitt vet hva det legges vekt på, når skolearbeidet hans/hennes vurderes	876	639	301	77	33	168	4,2

Hvilke spørsmål kan vi stille oss for å dra nytte av det lokale arbeidet med læreplaner i kvalitetsvurderingen?

Hva vil vi oppnå?

Hva er resultatene våre?

Hvorfor er resultatene våre som de er?

Hvilke kilder kan vi se i sammenheng som kan bidra til å forklare resultatene?

Hva forteller resultatene om det lokale arbeidet med læreplaner?

Hva er vi gode på?

Hva kan vi bli bedre på?

Er det behov for å iverksette tiltak? I så fall hvilke?

Veiledning i lokalt arbeid med læreplaner

- Revidert høsten 2013
  - Ligger på Udir.no

<http://www.udir.no/Lareplaner/Veiledninger-til-lareplaner/Veiledning-i-lokalt-arbeid-med-lareplaner/>

- Gjeldende versjon skal evalueres i 2015
  - Revideres på bakgrunn av tilbakemeldinger fra FM, skoleeier, skoleleder og lærere

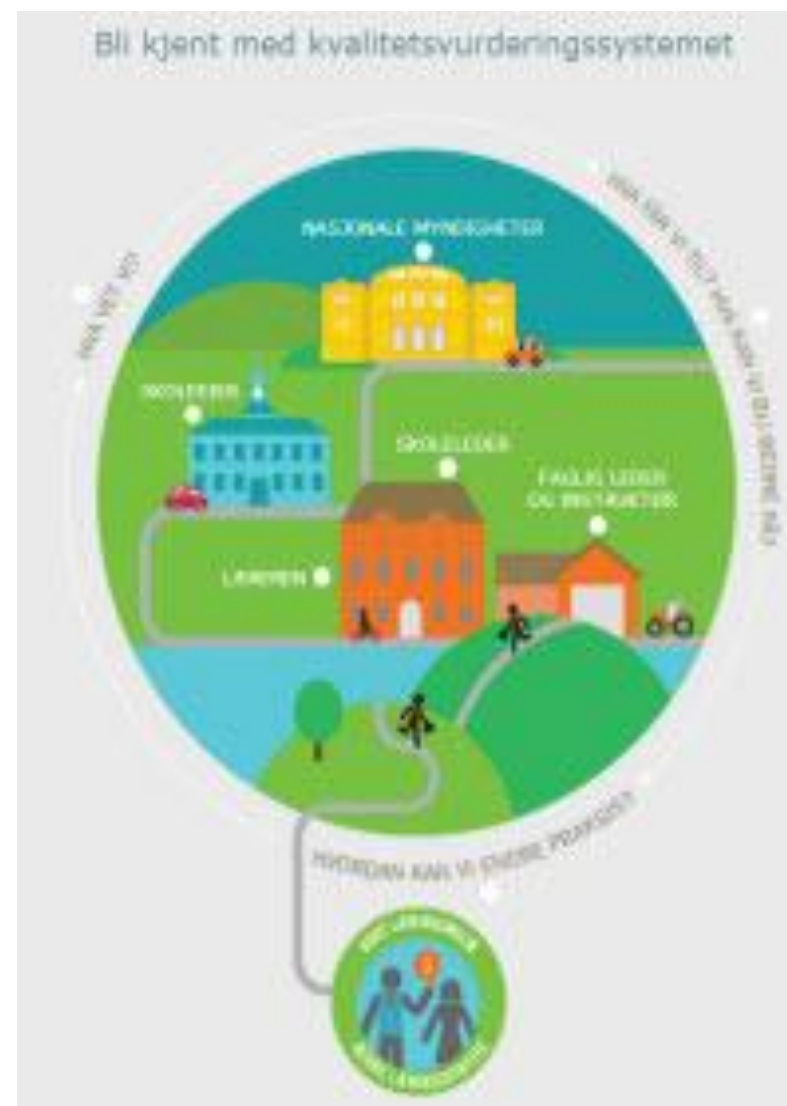
Mer om kvalitetsvurdering på Udir.no

Illustrasjon og beskrivelse av roller og ansvar for kvalitetsvurdering med Lenker til relevant regelverk og veilednings- og støttemateriell:

<http://www.udir.no/Utvikling/Kvalitet-i-opplaringen1/>

Egen illustrasjon av kvalitet i fagopplæringen

Kvalitetsvurderingssystem for barnehagen under utvikling

Noen referanser

Review on Evaluation and Assessment Frameworks for Improving School Outcomes Country Background (OECD 2011, Report for Norway)

http://www.udir.no/Upload/Rapporter/2011/5/OECD_country_report_norway.pdf?epslanguage=no

Evalueringen av Kunnskapsløftet (2006-2013)

<http://www.udir.no/Tilstand/Evaluering-av-Kunnskapsloftet/>

Evaluering av årlig tilstandsrapporter (Rambøll 2013)

<http://www.udir.no/Tilstand/Forskning/Rapporter/Ramboll/Evaluering-av-arlige-tilstandsrapporter/>

Spørsmål til Skole-Norge (NIFU våren 2014)

<http://www.udir.no/Upload/Forskning/2014/sp%C3%B8rsm%C3%A5l%20til%20skolenorge.pdf>

Takk for oppmerksomheten!